

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПОЛІТИЧНА ФУТУРОЛОГІЯ»

Ступінь освіти	бакалавр
Спеціальність	052 Політологія
Освітня програма	Політологія
Тривалість викладання	6 семестр (11, 12 чверть) 5,5 кредити ЄКТС (165 годин)
Кількість кредитів	
Заняття:	
лекції:	3 години
практичні:	2 години
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=7602>

Кафедра, що викладає: Кафедра історії та політичної теорії

Викладач:

Осін Вадим Володимирович

Доцент, канд. політ. наук, доцент кафедри історії та політичної теорії

Персональна сторінка:

<https://ipt.nmu.org.ua/ua/spivr/osin.php>

E-mail: ipt.nmu@gmail.com

Викладач: Цурканова Ірина Олександрівна (лекції, семінарські заняття)

Посада: доцент кафедри історії та політичної теорії

Вчене звання: доцент

Вчений ступінь: кандидат політичних наук

Персональна сторінка:

<https://ipt.nmu.org.ua/ua/spivr/tsurkanova.php>

E-mail: Tsurkanova.I.O@nmu.one

Кабінет: 1/63

1. Анотація до курсу

Курс «Політична футурологія» спрямований на вивчення теоретичних і методологічних підходів до прогнозування політичних процесів та моделювання майбутнього розвитку політичних систем. У межах дисципліни розглядаються сучасні глобальні та національні тенденції, інструменти стратегічного аналізу, сценарного прогнозування та оцінки політичних ризиків. Студенти ознайомлюються з методами формування політичних прогнозів, аналізом мегатрендів, технологічних і соціальних змін, а також застосуванням форсайт-технологій у державному управлінні та політичному плануванні. Курс формує здатність критично осмислювати можливі майбутні сценарії, оцінювати їх наслідки та розробляти обґрунтовані варіанти стратегічних рішень.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Політична футурологія» є формування у здобувачів вищої освіти системи знань, умінь і навичок щодо прогнозування можливих сценаріїв політичного розвитку, розроблення науково обґрунтованих прогнозів, оцінювання ризиків і можливостей для держав та міжнародних акторів, а також застосування аналітичних інструментів стратегічного прийняття рішень.

Завдання курсу:

- ~ ознайомити студентів з теоретичними основами політичного прогнозування та футурологічного аналізу.
- ~ навчити методам сценарного моделювання, форсайту та стратегічного планування.
- ~ розвинути вміння аналізувати сучасні політичні, соціальні й технологічні тренди.
- ~ сформувати здатність оцінювати політичні ризики та можливості в умовах невизначеності.
- ~ навчити застосовувати інструменти політичного прогнозування для обґрунтування управлінських рішень.
- ~ розвинути навички критичного мислення щодо альтернативних сценаріїв розвитку політики.
- ~ сприяти формуванню стратегічного бачення майбутнього політичних систем і суспільства загалом.

3. Результати навчання:

Дисциплінарні результати навчання:

- аналізувати довгострокові тенденції політичного розвитку з урахуванням історичних, соціокультурних та ідеологічних чинників
- оцінювати вплив глобальних трансформацій (економічних, технологічних, безпекових) на динаміку політичних процесів та формування альтернативних сценаріїв майбутнього

- моделювати альтернативні сценарії розвитку політичних інститутів на національному та міжнародному рівнях із використанням методів політичного прогнозування
- прогнозувати трансформацію політичної участі та поведінки акторів з урахуванням глобальних політичних і економічних процесів
- розробляти програму політико-футурологічного дослідження з використанням якісних і кількісних методів прогнозування
- готувати аналітичні звіти та стратегічні рекомендації для органів влади на основі сценарного аналізу та оцінювання політичних ризиків
- здійснювати комплексний аналіз політичних систем із урахуванням довгострокових соціально-економічних та глобальних трендів
- формулювати стратегічні рекомендації щодо забезпечення стабільності та розвитку політичних інститутів в умовах невизначеності

4. Структура курсу

Види та тематика навчальних занять	Внесок в загальну оцінку, %
ЛЕКЦІЇ	
1. Вступ до політичної футурології 1.1. Поняття футурології, прогнозування, форсайту. 1.2 Об'єкти політичного передбачення. 1.3 Історія розвитку футурології (Е. Тоффлер, Р. Курцвейл, Ф. Фукуяма, Ю. Н. Харарі).	
<i>Тестова контрольна робота №1</i>	10
2. Методологія політичних прогнозів 2.1 Типи прогнозів: трендові, сценарні, експертні, математичні. 2.2 Метод Delphi, морфологічний аналіз, PESTEL. 2.3 Валідація прогнозів, робота з невизначеністю.	
<i>Тестова контрольна робота №2</i>	15
3. Форсайт-дослідження в політиці 3.1 Національні та корпоративні форсайти. 3.2 Методика побудови сценаріїв. 3.3 Приклади форсайт-проектів (ЄС, ООН, OECD).	
<i>Тестова контрольна робота №3</i>	15

4. Глобальні мегатренди майбутнього 4.1 Демографічні зміни. 4.2 Технологічна революція (ШІ, біотехнології, квантові системи). 4.3 Екологічні сценарії та кліматична політика. 4.4 Економічні трансформації.	
<i>Тестова контрольна робота №4</i>	10
5. Майбутнє держави та демократії 5.1 Технології управління та е-демократія. 5.2 Краудсорсинг в управлінні. 5.3 Нові форми політичної участі та політичного протесту.	
<i>Тестова контрольна робота №5</i>	10
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	
1. Політичні системи майбутнього 1.1 Постліберальні режими. 1.2 Кіберполітика та цифрові авторитаризми. 1.3 Транснаціональні структури та можливі нові політичні утворення.	
<i>Практична робота №1</i>	10
2. Геополітика майбутнього 2.1 Полярність міжнародної системи. 2.2 Майбутнє США, Китаю, ЄС, глобального Півдня. 2.3 Енергетична геополітика та ресурси майбутнього.	
<i>Практична робота №2</i>	10
3. Україна у світових сценаріях 3.1 Довгострокові стратегії розвитку України. 3.2 Сценарії безпеки, політичної модернізації та інтеграції. 3.3 Україна 2030–2050: оптимістичні, базові, критичні сценарії.	
<i>Практична робота №3</i>	20
Загальна кількість	100

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

Активований акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one) на Офіс365, використання дистанційної платформи (<https://do.nmu.org.ua/>).

Використовуються мультимедійне обладнання кафедри історії та політичної теорії, дистанційна платформа Microsoft Teams.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
0-59	незадовільно

Зміст засобів діагностики спрямовано на контроль рівня сформованості знань, умінь/навичок, комунікації, автономії та відповідальності студента за вимогами НРК до 6-го кваліфікаційного рівня під час демонстрації регламентованих робочою програмою результатів навчання.

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни **на підставі поточного оцінювання знань** за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та виконання і захисту практичних робіт складатиме не менше 60 балів.

Теоретична частина оцінюється за результатами задачі п'яти контрольних тестових робіт, кожна з яких містить тестові закриті запитання з однією вірною відповіддю, максимальна кількість – 100 балів та вираховується відсоток кожної (розподіл % за окремими контрольними роботами див. в таблиці розділу 4). Загалом за п'ять контрольних тестових робіт отримується **максимум 60 балів**, тобто 60% від загальної оцінки за дисципліну.

Практичні роботи (три практичні роботи – у вигляді індивідуального завдання з кожної, розподіл % див. в таблиці розділу 4) виконуються у письмовому вигляді (звіт з кожної практичної роботи оцінюється в межах 100 балів, загалом три практичні враховуються, як 40% (максимум 40 балів). При несвоєчасному здаванні практичної роботи оцінка знижується вдвічі. У сумі за практичну частину курсу при поточному оцінюванні отримується **максимум 40 балів**.

Отримані бали за теоретичну частину та практичні роботи додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Максимальне оцінювання поточного контролю в балах:

Теоретична частина	Практична частина	Разом
60	40	100

6.3. Критерії оцінювання підсумкової роботи. У випадку якщо здобувач вищої освіти за поточною успішністю отримав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку проводиться **підсумкове оцінювання (іспит)** під час сесії. Якщо здобувач не здав у письмовій формі виконаних індивідуальних завдань, він отримує незадовільну підсумкову оцінку з дисципліни.

Іспит проводиться у вигляді комплексної контрольної роботи (ККР),

яка включає запитання з теоретичної та практичної частини курсу. Білет складається з **50 тестових завдань** з чотирма варіантами відповідей, одна правильна відповідь оцінюється в 2 бали.

Отримані бали є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за підсумковою роботою здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням "Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка". http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту і бути зареєстровані на дистанційний курс «Політична футурологія» (<https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=7602>)

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на Офіс365.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота з дистанційним курсом «Політична футурологія» (<https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=7602>)

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту або на форум дистанційного курсу.

7.3. Політика щодо перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або

особисто, або через старосту. Якщо здобувач вищої освіти захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи.

За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись дистанційно - в онлайн-формі, за погодженням з викладачем.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.6. Бонуси

Здобувачі вищої освіти можуть додатково отримати до 10 балів за виконання додаткової самостійної роботи за курсом, наприклад виконання індивідуальних завдань за додатковою темою – завдання пропонуються викладачем, підготовка доповіді і участь у студентських наукових конференціях за темою курсу, розробка програмного забезпечення при виконанні індивідуальних завдань, підготовка методичних матеріалів і презентацій.

7.7. Участь в анкетуванні

Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувача вищої освітим буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (Microsoft Forms Office 365), які буде розіслано на ваші університетські поштові скриньки. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Політична футурологія».

8. Рекомендовані джерела інформації

Базові

1. Гарднер Д, Тетлок Ф. Суперпрогнозування. Мистецтво та наука передбачення. – Наш Формат, 2018. – 390 с.
2. Гурієв С., Трейсман Д. Спін-диктатори. Як змінюється обличчя тиранії в ХХІ столітті. – К.: BookChef, 2023. – 432 с.
3. Діксон П. Майбутнє (майже) всього. Як зміниться світ протягом наступних ста років. – К.: Віват, 2022. – 432 с.
4. Еплблом Е. Сутінки демократії: підступна спокуса авторитаризму. – Київ: HREC-PRESS, 2023. – 220с.
5. Єргін Д. Нова карта світу. Енергетика, клімат, конфлікти. – К.: Лабораторія, 2022. –
6. Макафі Е., Брінйольфссон Е. Машина, платформа, натовп. Як приборкати наше цифрове майбутнє. – К.: Наш формат, 2019. – 336 с.
7. Мескіта Б. Б. де. Винайдення влади. Королі, папи і розквіт Заходу. – Лабораторія, 2025. – 368с.
8. Талєб Н. Чорний лебідь. Про (не)ймовірне у реальному житті. – К.: Наш формат, 2021. – 392 с.
9. Тоффлер Е. Нова парадигма влади. Знання, багатство й сила: Перекл. з англ. Н. Бордукова. – Харків: Акта, 2007. – 688 с.
10. Тоффлер Е. Третя хвиля. – Київ: Видавничий дім «Всесвіт», 2000. – 480с.

11. Фрідман Л. Стратегія: історія: Перекл. з англ. Ю. Семенюк. Серія: Велика книга. – Харків: Фоліо, 2024. – 848 с.
12. Харарі Ю.Н. 21 урок для 21 століття. – К.: BookChef, 2022. – 416 с

Додаткові

1. Аджемоглу Д, Робінсон Д. А. Чому нації занепадають. Походження влади, багатства та бідності. – К.: Наш формат, 2016. – 472с.
2. Гантінгтон С. Політичний порядок у мінливих суспільствах. – Київ: Наш формат, 2020. – 448 с.
3. Кіссінджер Г. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті. – Київ: Наш формат, 2018. – 320с.
4. Мейсон П. Посткапіталізм. Путівник у майбутнє. – К.: Наш формат, 2019. – 360 с.
5. Наїм М. Занепад влади. – К.: Наш формат, 2017. – 512 с.
6. Норт Д., Волліс, Д., Вайнгест Б. Насильство та суспільні порядки. Основні чинники, які вплинули на хід історії. – Київ: Наш формат, Незалежний культурологічний журнал «І», 2017. – 352с.
7. Флорида Р. Криза урбанізму. Чому міста роблять нас нещасними. – К.: Наш формат, 2019. – 320 с.
8. Флорида Р. Homo creatives. Як новий клас завойовує світ. – К.: Наш формат, 2018. – 432 с.
9. Фукуяма Ф. Витоки політичного порядку. Від прадавніх часів до Французької революції. – Київ: Наш формат, 2018. – 576с.
10. Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії. – Київ: Наш формат, 2019. – 608с.

Інформаційні ресурси

1. United Nations – <https://www.un.org>
2. UNESCO – <https://www.unesco.org>
3. World Bank – <https://www.worldbank.org>
4. International Monetary Fund (IMF) – <https://www.imf.org>
5. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) – <https://www.oecd.org>
6. European Union – <https://europa.eu>
7. NATO – <https://www.nato.int>
8. Office of the Director of National Intelligence (ODNI) – <https://www.dni.gov>
9. U.S. Department of State – Bureau of Intelligence and Research – <https://www.state.gov>
10. UK Government – Government Office for Science (Foresight) – <https://www.gov.uk/government/organisations/government-office-for-science>
11. CSIRO Foresight and Futures (Australia) – <https://www.csiro.au>
12. RAND Corporation – <https://www.rand.org>
13. Brookings Institution – <https://www.brookings.edu>
14. Pew Research Center – <https://www.pewresearch.org>
15. World Economic Forum (WEF) – <https://www.weforum.org>